

KADINA YÖNELİK EKONOMİK İSTİSMARA İLİŞKİN BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ A BIBLIOMETRIC ANALYSIS RELATED TO ECONOMIC EXPLOITATION OF WOMEN

Yasemin DEMİR
yaseminaydndmr@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-7383-5541

Gamze Ebru ÇİFTÇİ
Hitit Üniversitesi
Sungurlu MYO
Yönetim ve Organizasyon Bölümü
gamzebruciftci@hitit.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5335-103X

İlknur TÜFEKÇİ
Hitit Üniversitesi
Sungurlu MYO
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü
ilknurtufekci@hitit.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4130-6650

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:
04.01.2023

Kabul Tarihi:
01.02.2023

Yayın Tarihi:
31.03.2023

Anahtar Kelimeler
Kadına Şiddet,
Ekonomik şiddet,
Ekonomik İstismar,
Ekonomi,
Bibliyometrik
Analiz

Keywords
Violence to women,
Economic Violence,
Economic
Exploitation,
Economy,
Bibliometric
Analysis.

Bu çalışmada amaç, Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan “kadınların ekonomik istismarı” ile ilgili yapılan çalışmaları bibliyometrik açıdan incelemektir. Literatürde birçok bibliyometrik çalışma olmasına rağmen “kadınların ekonomik istismarı” üzerine mevcut durumu ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Kadının bir ülkenin refah ve kalkınmasındaki, gelecek nesillerin yetiştirilmesindeki rolü nedeni ile ekonomik durumunun toplumsal ve bilimsel katkıları olması bakımından da geniş bir perspektiften ele alınması oldukça önemlidir. Bu doğrultuda, WOS üzerinden 2013-2022 yılları arasında “economic abuse of woman” taraması gerçekleştirilmiş olup toplamda 379 çalışma üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz kapsamında yayınların dağılımlarına ilişkin genel bilgiler anlatıldıktan sonra birlikte bulunma (Co-Occurance) ve ortak atıf (co-citation) haritalamaları VOSviewer ile görselleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında; kadınların ekonomik istismarı ile ilgili en fazla yayın yapılan yılın 2020 olduğu, yayımlanan çalışmaların çoğunu makalelerin oluşturduğu, en çok yayın yapılan ülkelerin başında ABD’nin bulunduğu, 2018 yılından itibaren her yıl konuyla ilişkili yayınlara yapılan atıf sayısının arttığı, en fazla yayın yapan kurumların başında Rutgers State University New Brunswick’ in geldiği sonucuna ulaşılmıştır. VOSviewer programı aracılığıyla ulaşılan sonuçlarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin Domestic Violence ve Intimate Partner Violence olduğu saptanmıştır.

The importance of women’s role in a countries’ welfare and progress, it’s role in educating future generations and it’s economic situations, are important to be analyzed from a broad perspective as it will have significant social and scientific contributions. In this respect, the aim of this study is to create a bibliometric analysis related to the topic of “women’s economic exploitation” found in the Web of Science (WOS). Between the years of 2013-2022, studies on the topic of ‘Economic abuse of women’ found on the WOS platform have been scanned and 379 of them have been analyzed in total. Within the scope of this analysis, after the explanation of the general information, Co-occurrence and Co-citation mappings have been illustrated with VOSviewer. Looking at the analysis results; 2020 has been the year wherein the most publications have taken place regarding the topic of women’s economic exploitations, where published works mainly consisted of articles; United States of America being the frontrunner in such publications; increase in the number of yearly topic-related citations having taken place from 2018 and onwards; and Rutgers State University New Brunswick being the first among institutions publishing the most, all being among those findings. At the same time, it has been detected that ‘Domestic Violence’, ‘Intimate Partner Violence’, and ‘Woman’ are the most-frequently used keywords among the results found through the use of VOSviewer.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1229590>

Atıf/Cite as: Demir, Y., Çiftçi, G. E., ve Tüfekçi, İ. (2023). Kadına yönelik ekonomik istismara ilişkin bibliyometrik bir analiz. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13(1), 552-572.

Giriş

Dünya nüfusundaki kadın ve erkek oranları birbirine yakındır. Fakat bu oranlardaki yakınlığın, yaşam haklarının kullanımını açısından aynı olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Nitekim kadınlar günümüze kadar çoğu toplumlarda ikinci sınıf insan statüsünde değerlendirilmiş ve bugün de dezavantajlı gruplar diye adlandırılan toplumsal sınıflandırmada kategorize edilmiştir. Bireysel psikolojinin önemli isimlerinden Adler toplumsal algıda erkeklerin avantajlı bir duruma gelmesinin kadınların ruhsal gelişimlerinde ciddi bozukluklar yarattığını ileri sürmüştür. Bunun bir sonucu olarak da kadınlık rolünün toplumsal yaşamda bir tatminsizlik durumuna yol açtığını ifade etmiştir (Adler, 2020:19).

Batı felsefesinin ve bilimin temellerinin atıldığı klasik dönem Atina'sında dahi toplumsal yaşamda özgür bir hayata sahip olmayan kadınların görünürlüğü de olmamıştır. Nitekim, o dönemde kadınların yeri, bir erkeğin sorumluluğu ve koruyuculuğu altında evi olarak gösterilmektedir (Blundell, 1995'ten Akt. Boyacı, 2014:207). Oysaki biyolojik olarak doğurganlığın kadına atfedilmesi kadının üretkenliğe yatkın yaratılış vasfını ortaya koyan en önemli olgudur. Bu gerçeği inkâr eden ve erkeklerin üstün kılındığı bir toplum yaratan, kadınları ötekileştiren toplumlar açısından bu tarz yaklaşımlar her zaman olumsuz sonuçlar yaratmıştır ve yaratmaya da devam edecektir.

18. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin etkisi ve bununla birlikte Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çalışan erkek sayısındaki azalmadan dolayı kadınlar evdeki rollerinin dışına çıkabilmişler, bizzat sosyo-ekonomik hayatın içine az da olsa adım atabilmişlerdir. Fakat bu sosyo-ekonomik yaşamın içinde bile ikinci sınıf kimliğinden sıyrılamayan kadınlar, yoğun çalışma saatlerine rağmen erkeklere oranla daha düşük ücret almaları ekonomik anlamda da erkekler kadar avantajlı olmadıklarını göstermektedir. Nitekim 8 Mart 1857'de ABD New York eyaletinde kadınlar, erkeklerle eşit ücret alabilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve mesai saatlerinin kısaltılması gibi talepleri ile iş yaşamında cinsiyetçi ayrımlarına karşı duran ilk büyük protestolarını gerçekleştirmişlerdir (Kurtoğlu, 2015: 80).

Kadınlara yönelik ekonomik istismar dünyada yaygın görülen sosyal ve kültürel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre her üç kadından biri şiddete maruz kalmaktadır. 2008-2018 yılları arasında yapılan çalışmaya göre kadınların, en çok partnerlerinin istismarına maruz kaldıkları belirtilmiştir. Bu çalışmada öncelikle Kadına yönelik şiddet ve sosyo-ekonomik yaşam ilişkisi ve kadına yönelik ekonomik istismar konularıyla ilgili literatür taranmış, sonrasında WOS veri tabanında kadınların ekonomik istismarına yönelik yapılan çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiş ve konuya genel bir bakış açısı kazandırmak amaçlanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddet ve Sosyo-Ekonomik Boyutları

Kadının toplumsal hayatı ve iş yaşamında daha çok özgürleşmesi ve eşit haklara sahip olması açısından ele alınan kadın haklarını düzenlemeye yönelik yasalar ancak 20.yüzyılda kendini göstermeye başlamıştır. Fakat bu yasalardan ilki olan ve Kadınların İnsan Hakları Beyannamesi olarak kabul edilen, 1979 tarihli Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) “Hakkaniyet ve adalete dayalı yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasını”dan bahsederken kadına yönelik şiddet konusuna değinilmemiştir (CEDAW, 1979). Daha sonra 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiş olan Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi (DEVAW) ilk şiddet ve kadın kavramlarının geçtiği uluslararası bildirge olarak taraf devletler tarafından imzalanmıştır. Bu bildirgede kadınlara yönelik şiddet, “ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet” olarak tanımlanmıştır (DEVAW, 1993). Bildirgenin bir sonucu olarak devam eden süreçte 1999 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak belirlenmiştir. 11 Mayıs 2011 tarihinde de Avrupa Konseyi tarafından İstanbul'da “Kadına Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme” imzalanmıştır. İstanbul Sözleşmesi'ne göre “aile içi şiddet, failin paylaşmış veya paylaşmamış olmasına bakılmaksızın, aile veya ev birimi içinde veya eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen tüm fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleridir” (Bettio ve Ticci, 2017:15). Türkiye'de

ise kadına yönelik şiddetine ilişkin ilk düzenleme 1998 yılında, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Daha sonra bu Kanun 6284 Sayılı Kanun'la tekrar yenilenmiştir.

Yükselen eğitim seviyesi, ekonomik ve teknolojik gelişmelere ve tüm bu yasal düzenlemelere rağmen son zamanlarda kadınlara karşı işlenen suçların sayısının sürekli artması inceleme konusu olmuştur. Bu bağlamda, yetkili kişilerin kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi için kapsamlı bir öneri sunmaları gerekmektedir (Bohra vd., 2015:333). Elbette öneri için şiddetin tanımının ve boyutlarının net bir şekilde belirlenmesi oldukça önemlidir. Bunun nedenleri de şiddetin son derece yaygın ve karmaşık bir olgu olması, tanımının bilimsel olarak kesinlik kazanmaması, takdir meselesi olduğu için kültürden etkilenmesi, toplumsal değer ve standartların evrildiği ölçüde sürekli gözden geçirmeye tabi tutulmasıdır (Casique ve Furegato, 2006:950). Bu nedenle topluma göre kadına yönelik şiddet türlerinin saptanması değil, evrensel olarak şiddet türlerinin belirlenmesi gerekir. Çünkü şiddet farklı biçim ve koşullarda ortaya çıkabilmektedir. Nitekim şiddet, çocuklara, kadınlara, yaşlılara ve diğer savunmasız kişilere karşı farklı türde eylemler içerir. Kadının bütünlüğünü bozan bu ciddi sorun, toplumsal cinsiyet temelli şiddet, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet gibi terimlerle ifadelerle belirlenmiştir. Fakat kadına ekonomik şiddet veya ekonomik istismar, psikolojik şiddet gibi kadına yönelik şiddet türleri evrensel bir tanıma ve kapsama kavuşmamıştır.

Sosyal yaşamda daha çok karşımıza çıkan şiddet türlerinden, toplumsal cinsiyet temelli şiddet, genel olarak kadın ile erkek arasındaki şiddet şekli olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu şiddet saldırganın ve mağdurun cinsiyeti ile yakından ilişkilidir ve büyük çoğunlukla kadınlara karşı erkekler tarafından uygulanmaktadır. Aslında kadın olmanın basit gerçeğinden dolayı kadınları etkilemekte, başka bir ifadeyle erkekler tarafından kadın üzerinde kontrol ve hakimiyet sağlamak için uygulanan şiddet türünü içermektedir (Casique ve Furegato, 2006:951). Elbette, toplumsal cinsiyet temelli şiddet, cinsiyet eşitsizliğinin doğduğu yer olan ailede kendini daha çok göstermektedir. Aile içi şiddet toplumun temel yapısı olan aile sağlığı açısından oldukça önemlidir. Özellikle de genç kadınların aile içinde daha çok şiddete maruz kalması, şiddete yönelik kadınlardaki bilinçlilik düzeyi, yaş ve şiddete maruz kalma oranları arasında anlamlı bir ilişki olabileceğini göstermektedir. Nitekim, Aşkın ve Aşkın (2017) tespitine göre özellikle eğitim düzeyi düşük, yoksul bir ailede yetişen, 15-17 yaşlarında erken evlilik yapan kadınların aile içi şiddete maruz kalma oranları yüksektir. Dünder (2021) tarafından yapılan diğer bir çalışmada kadına yönelik şiddette sosyoekonomik faktörlerin etkisini incelemek için ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalara yönelik içerik analizi yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, şiddet uygulayan erkeğin işgücüne sahip olmamasının, güvencesiz işlerde çalışmasının ve gelir düzeyinin düşük olmasının kadına yönelik şiddeti arttırdığı, kadının ücretli bir işte çalışmasının, sosyal güvencesinin olmasının ve gelir düzeyinin yüksek olmasının kadına karşı şiddeti azalttığı yönünde çalışmaların ağırlıklı olduğunu tespit etmiştir. Kadına yönelik şiddet olgusuna ilişkin uluslararası kaygılar, aile içi şiddetin kadının bireysel ve aile sağlığını bozması nedeniyle konuyla ilgili analiz ve çalışmaların artarak devam etmesini talep etmektedir. Çünkü, istismarcı bir ilişkiye karşı direnen kadınlar, bireysel (bedensel ve ruhsal) sağlıklarını süresiz olarak kaybetmekte bu da aile sağlığını olumsuz yönde ve önemli düzeyde etkilemektedir (Casique ve Furegato, 2006:951).

Kadınlar yaşamın her alanında olduğu gibi iş yaşamında da şiddetle karşılaşmaktadırlar. Nitekim kadınların erkeklere göre işgücündeki statüsü, iş yaşamındaki şiddet türlerinin yansımalarının önemli bir ölçütüdür. Yine, emeğin fiyatlandırması açısından kadınların erkeklerden daha düşük ücret alması bu açıdan önemli bir göstergedir. Gelişmiş ekonomilerde araştırmacılar, kadınların işgücüne katılımını etkileyen faktörleri inceleyerek ve ücretlerdeki cinsiyet farkını ölçerek ve anlayarak, kadınların ücretlerinin neden ortalama olarak erkeklerinkinden daha düşük olduğunu belirlemek için kadınların refahını ölçmeye çalışmış olsalar da (Mammen ve Paxson, 2000:144) hala kadın işgücü konusunda gerekli adil düzenin sağlandığını söylemek mümkün değildir. Halbuki kadının işgücündeki statüsü ile ülkelerin sosyo-ekonomik refahları arasındaki ilişki doğrusaldır. Aksi bir durumda yani kadınların daha çok yoksullaştırıldığı, üretimin veya işgücünün dışında bırakıldığında toplumsal refaha ulaşmanın mümkün olmadığı bilinmelidir. Nitekim Messner'e (1988) göre, sosyo-ekonomik zorluklar yaşayan toplumların şiddet içeren değer yönelimlerini daha çok benimsediklerini dile getirmektedir. Çünkü, düşük statülü kişilerin şiddet suçlarından yakalanma olasılığı daha yüksektir ve çok çeşitli sosyo-ekonomik göstergelerde (gelir, eğitim, barınma, bebek ölümleri vb.) düşük puanlara sahip mahalleler en yüksek şiddet suçlarını sergilemektedir. Bu bulgular, yoksulluğun cezai şiddetin kökeninde önemli bir faktör olduğunu güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır (Messner, 1988:518-519).

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, erkek tarafından kadın üzerinde uygulanan şiddet türü çoğunlukla **partner, eş veya sevgili** şiddeti olarak gerçekleşmektedir. Uluslararası yapılan birçok bilimsel çalışma bu bilgiyi doğrulamaktadır. Örneği; Xiau Xu vd. (2005) tarafından in’de 600 kadın üzerinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kadınların arasında son bir yıl içinde aile içi şiddet görme ve şiddetin yaygınlığı oranı sırasıyla %43 ve %26 bulunmuştur. Yakın partner şiddeti için, evlilik dışı ilişkileri olan ve katılımcılara para vermeyi reddeden partnerler en güçlü şiddet eylemcileri oldukları tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda araştırmacılar, erkek ataerkil değerlere ve çatışma özömlerine sahip güçlü ilişkilerle birlikte, yakın partner şiddetinin in’de yaygın olduğunu tespit etmiş ve kadınlara ulaşılabilirliğin yüksek olduğu sağlık kurumlarında, eş şiddetini azaltmaya yönelik çabalara öncelik verilmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur (Xiao Xu vd., 2005:78).

Korkmaz vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada yine benzer sonuçlar elde edilmiş, psikiyatri kliniğine başvuran 100 evli kadın hastanın %76’sının evli iken en az bir şiddet tipine maruz kaldığı; bu şiddetin %68’inin sözel şiddet, %45’inin fiziksel şiddet ve %39’unun ise ekonomik şiddet olduğu görölmüştür. Aynı çalışmanın önemli bir bulgusu ise, eğitim düzeyi arttıka fiziksel şiddete maruz kalma oranının artmasıdır. Araştırmacılar bu durumun kadınların şiddeti tanımlamada daha bilinçli olduğuna yordayarak açıklamışlardır. Yani kadınların eğitim düzeyi arttıka kendilerine yapılan olumsuz davranışlara yönelik şiddet bilinçliliğinin arttığını düşünmüşlerdir. Çalışmanın diğer çarpıcı sonucu ise fiziksel şiddete uğrayan kadınların %40’ı kendi çocuğuna şiddet uyguladığını ve yine bu hastaların %33’nün evli iken intihar girişiminde bulunduğudur (Korkmaz vd., 2016:359). Yani şiddet aynı zamanda kuşaktan kuşağa da öğretilip aktarılmaktadır. Yine aynı şekilde, Vahip ve Doğanavşargil (2006) tarafından yapılan başka bir çalışmada ilk kez psikiyatri kliniğine başvuran kadınların %62’sinin eşinden en az bir kere fiziksel şiddet gördüğü tespit edilmekle birlikte, bu katılımcıların %51’inin çocuğuna fiziksel şiddet uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da göröldüğü üzere, çocuklukta şiddet öyküşü ile ve eşinden şiddet görme ile çocuğuna şiddet uygulama arasında anlamlı ilişki saptanması, şiddetin kuşaktan kuşağa nasıl aktarıldığını kanıtlamaktadır.

Abramsky vd. (2011) Dünya Sağlık Örgütü’nün 10 farklı ölkede yürüttüğü kadına yönelik şiddet çalışması verilerini yeniden analiz edip farklı yerleşimlerde ortak **risk faktörlerini**; artan eğitim, yüksek sosyo-ekonomik düzey ve resmi evliliği şiddete karşı koruyucu etmenler olarak belirlerken, alkol kullanımı, geniş ailede yaşama, genç yaş, çocukluk ağı istismarı, şiddet barındıran aile içinde büyüme ve yetişkinlikte diğer şiddet davranışları sergileme gibi faktörleri de eş şiddetini arttıran risk faktörleri olarak belirlemişlerdir (Akt. Öyekçin vd., 2012:80). Yine, kadınlar için erken ve genç yaş, okuma yazma bilmeme veya düşük okuryazarlık düzeyi, yoksulluk, kentsel yerleşim, kendi geliri olmayan, evli olmayan, ayrılmış veya boşanmış ya da birlikte yaşayan kadınlar, aile içi şiddetin risk faktörleri olarak gösterilmektedir (Bohra vd., 2015:333).

Kadına Yönelik Ekonomik İstismarın Boyutları

Kadına yönelik şiddetin birçok boyutunu saymak mümkündür. Fakat fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddetin yaygınlığını ve etkisini incelemek için son 40 yılda çok sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen, ekonomik şiddet diğer bir söylemi ile ekonomik istismar konusunda çalışmalar olduğa azdır (Stylianou, 2016:4). Oysaki kadına yönelik her türlü şiddetin temelinde kadın yoksulluğunun ve kadının ekonomik durumunun önemli etkisi olduğu bilinmektedir. Bastos vd. (2009) göre, kadınlar ekonomik anlamda daha yoksundur. Toplumsal cinsiyet araştırmaları da kadın ve erkeklerin yoksulluğu farklı şekillerde deneyimlediklerinden dolayı yoksulluğu toplumsal cinsiyete dayandırmıştır. Bu durum özellikle boşanmaların, tek ebeveynli ailelerin ve yalnız yaşayan yaşlı kadınların sayısındaki artış gibi değişimler kadınların yoksulluğa karşı daha fazla savunmasız olmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle, ağdaş toplumların en büyük paradokslarından biri, kadınların giderek hem parasal hem de sembolik olarak özerk bireyselliklerini kazanmaları, ancak diğer taraftan yoksulluğa maruz kalmalarının giderek daha da görünür hale gelmesidir (Bastos vd., 2009:764).

Kadının ekonomik yaşamdaki bu durumu kadına yönelik daha çok şiddet davranışlarının oluşumunu daha çok arttırmasının yanında; kadınlara bahsi geçen bu davranışı da içine alan ve ekonomik yönden istismar edilmesi anlamına gelen “ekonomik şiddet” veyla “ekonomik istismar” yönelimini de ortaya çıkarmaktadır. Gökkaya’da (2011) ekonomik şiddetin diğer şiddet türlerine göre daha az gündem olmasına rağmen kadınlara yönelik birçok şiddetin temelinde kadının ekonomik durumunun yattığını vurgulamaktadır. Diğer bir deyişle kadınların ekonomik anlamda bağımlı kılınması, kadınların büyük oranda hem fiziksel hem psikolojik hem cinsel hem de

ekonomik anlamda şiddete maruz kalması kadının ekonomik anlamda bağımlı olmasına dayanmaktadır (Gökkaya, 2011:104). Bettio ve Ticci'de kadınların ekonomik durumu ile şiddetin yakından ilişkili olduğunu vurgulamıştır ve ekonomik şiddetin çok yaygın olduğunu, çünkü ekonomik şiddetin açık hedefi erkek partnerin kadının bağımsızlığını engelleme girişimi olduğunu belirtmiştir (Bettio ve Ticci, 2017:15). Adams vd. (2008:564) göre ekonomik istismar, kadının ekonomik kaynakları edinme, kullanma ve sürdürme yeteneğini kontrol eden, böylece ekonomik güvenliğini ve kendi kendine yeterlilik potansiyelini tehdit eden davranışları içermektedir. Kaynakların nasıl kullanıldığını dikte etmeye ve izlemeye ek olarak, bazı şiddet uygulayanlar, seçeneklerini sınırlamanın bir yolu olarak kadınların mevcut kaynaklarını kasıtlı olarak tüketmektedirler. Bu, partnerin parasını çalmak, maliyet yaratmak ve borç yaratmak dahil olmak üzere çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir (Adams vd., 2008: 567).

Postmus vd. (2015: 694) göre de ekonomik istismar başlıca üç şekilde gerçekleşmektedir: Bunlardan birincisi, mağdurun ekonomik kaynaklara erişimini kontrol etmektir, ikincisi ise mağdurun iş bulma ve sürdürme yeteneğini sabote etmek ve üçüncüsü mağdurun kişisel ekonomik durumunu istismar etmek şeklindedir. Böylece, ekonomik istismar failleri, "bir kadının ekonomik kaynakları edinme, kullanma ve sürdürme yeteneğini kontrol eden, böylece ekonomik güvenliğini ve kendi kendine yeterlilik potansiyelini tehdit eden" davranışlardan yararlanır (Adams vd., 2008: 564). İçli'de (1994:13) kadına yönelik ekonomik istismarın iki yönü olabileceğini ifade etmektedir. İlki kadın ekonomik açıdan erkeğe bağımlı olmasından kaynaklıdır. Diğeri ise kadının mesleki statüsünün erkekten üstün olmasıdır. İkinci durumda kadın erkek için bir tehdit durumu haline geldiğinden bu durum ekonomik istismarı doğurabilmektedir.

İstismarcılar, mağdurun ev dışında eğitim, öğretim ve/veya istihdam edilmesini caydırarak veya aktif olarak yasaklayarak mağdurun iş bulma ve sürdürme yeteneğini sabote eder (Stylianou, 2016:5). Ne yazık ki İnci'ye (2019) göre bu ve benzeri tarzlardaki ekonomik istismarı yaşayan kadınların bu durumu kabullenme oranı %39'dur ve bu oran oldukça yüksektir. Bu kabulleniş ekonomik şiddeti meşrulaşabilmesine katkı sağladığı gibi temelde toplumsal yaşamda ekonomik şiddete maruz bırakıldığının farkında olamayan kadınlarında yaşama ihtimalini ortaya koymaktadır (İnci, 2019:192).

Kutin vd. (2016) göre, ekonomik istismar, mağdurların sağlığı ve mali refahı üzerinde önemli bir etkisi olan, yakın partner ve aile içi şiddetin bir biçimidir. Bağımlılığı ve kontrolü teşvik etmek için bir kişinin finansmanına, varlıklara ve karar alma süreçlerine erişimini manipüle etmeyi amaçlayan davranışları içerir. Yakın partnerler arasındaki ekonomik istismar, işle ilgili önemli sorunlara, finansal zorluklara, psikolojik sıkıntılara ve depresyona neden olur. Maddi zorluklar ve bağımlılık, kadınların şiddet içeren ilişkilerden ayrılmalarının önündeki önemli engelleri temsil etmektedir (Kutin vd., 2012:269). Kılıç'a (2019) göre, ekonomik şiddetin bir başka türü de kadının kendine ait sosyal güvenliğinin olmamasına yol açan "sosyal güvencesizlik ve erkeğe bağımlılık" tır. Bu anlamda kadının yaşadığı mevcut toplumda herhangi bir sağlık sigortasından yoksun oluşu ile çocuk yardımı, vatandaşlık aylığı gibi aylıklardan yoksun olması da devletin kadına yönelik şiddeti olarak değerlendirilebilir (Kılıç, 2019:5).

Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, Kutin vd. (2019) rastgele seçilen 17.050 yetişkinle yaptıkları çalışmada, ekonomik istismarın yaygınlığının %11,5 olduğunu tespit etmişlerdir. Özellikle kadınların ekonomik istismara uğrama olasılığının erkeklere göre daha yüksektir. Ekonomik istismarın en önemli belirtileri ise engellilik, sağlık ve finansal stres durumunun kötüye gitmesi olarak belirlenmiştir. Dönmez vd. (2012) tarafından İzmir'in Konak İlçesi'nde 25-49 yaşları arasındaki kadınların üzerinde yapılan diğer bir çalışmada her üç erkekten birinin eşine ekonomik istismar uyguladığı tespit edilmiştir. Çalışmada, kadına yönelik şiddet sırasıyla en fazla psikolojik, fiziksel, ekonomik ve cinsel açıdan ortaya çıkmıştır.

Hem partnerin eğitimi hem de mağdurun eğitim düzeyi kadına yönelik ekonomik şiddetin önemli etkenleri arasında gösterilmesine rağmen, eğitim düzeyinin yüksekliği kadına yönelik ekonomik şiddeti tam olarak önleyememektedir. Çalışkan ve Çevik (2018) TÜİK verileri üzerinde yaptıkları analizde, kadınların eğitim düzeyinin arttıkça ekonomik istismar görme oranlarının da arttığını tespit etmişlerdir. Bunun sebebinin eğitim arttıkça gelir düzeyinin de artmasına yordayan araştırmacılar, gelir arttıkça ekonomik istismarın doğrusal bir şekilde artacağını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada elde edilen diğer önemli bulgu sosyal bir güvenceye sahip olan kadınların diğer kadınlara göre %19 daha az ekonomik istismara maruz kalmalarıdır. Araştırmada ayrıca kendi rızası dışında evlendirilenlerin, akraba evliliği yapan, aldatılma yaşayan ve çocukken tacize uğrayan kadınların ekonomik istismar görme olasılıklarının anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir (Çalışkan ve Çevik, 2018:225).

Gökkaya'da (2011) özellikle eğitilmiş kadınların, kamusal alanda aynı alanda aynı işte çalışan erkeklerle eşit konumda olamamasına, kadınların yönetici ve üst pozisyonlara gelememesinden dolayı aynı ücreti alamamalarının ekonomik şiddete neden olduğunu ifade etmiştir. Kadınlar erkeklerle aynı eğitim düzeyinde olsa da eşit işe eşit ücret alamamaktadırlar (Gökkaya, 2011:106). Görüldüğü üzere, ataerkil bir toplumda kadının sahip olduğu eğitim düzeyi bilinçlenmeye dönüşmüyorsa ekonomik şiddetle dahil her türlü şiddetin önlenmesine engel olmayacaktır.

Kayıt dışı istihdamda çalıştırılmak üzere, düşünülmesi gereken önemli bir ekonomik istismar şeklidir. Chen vd. (2015) kadın ve yoksulluk üzerine hazırlanmış oldukları raporda kayıt dışı istihdam edilen kadın işçilerin oranı genellikle erkek işçilerin oranından daha fazla olduğunu tespit etmişler ve kayıt dışı istihdamdan elde edilen ortalama kazanç, diğer gelir kaynaklarının yokluğunda, haneleri yoksulluktan kurtarmayacak kadar düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum ekonomik istismara neden olmaktadır çünkü kayıt dışı çalıştırılan kadınlar, temel altyapıya ve sosyal hizmetlere daha az erişime sahip olmak, ortak beklenmedik durumlara (örn. Hastalık, mal kaybı, sakatlık ve ölüm) daha fazla maruz kalmak, beklenmedik ani durumlara karşı korunmak için gerekli araçların erişimine daha az sahip olmak (mülk, engellilik veya hayat sigortası vb), düşük sağlık, eğitim ve uzun ömür seviyelerine sahip olmak, finans, fiziksel ve diğer üretken varlıklara daha az erişime sahip olmak, arazi, konut veya diğer üretken varlıklar üzerinde daha az güvenli mülkiyet haklarına sahip olmak, istihdamla ilgili daha az hak ve faydaya sahip olmak gibi çeşitli durumlara maruz kalabilmektedir (Chen vd., 2005).

Kadının ekonomik bağımsızlığının kadına yönelik şiddet artışını azalttığını ifade eden Bettio ve Ticci (2017) kadının bir işe girerek finansal bağımsızlığını kazanması ve kazancıyla hane halkının yoksulluğunun önlenmesine veya azaltılmasına yardımcı olması durumunda, özellikle kritik ekonomik durumda olan ve şiddetin daha çok ilişkilendirildiği hanelerde şiddet artışının kayda değer bir şekilde azaldığını belirtmiştir (Bettio ve Ticci, 2017:18). Bunun en önemli nedeni, hane geliri ekonomik ve sosyal başarı için önemli olması ve yeterli gelir olmadığında şiddetin ortaya çıkma ihtimalini yaratmasıdır (Heiskanen ve Piuspa 2005: 257). Bu çalışmayı destekleyen başka bir çalışmada ise, eğitim seviyesi ile ekonomik şiddet arasında doğrusal bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Kadına yönelik şiddet gösterme nedeninin erkeklerin mesleğine, din ve evlilik kararının kim veya kimlerle birlikte verildiğine göre farklılık gösterdiği ortaya konmuştur. Şiddetin sebepleri ise daha çok ekonomik, psikolojik ve ikili ilişkilerden kaynaklı sorunlar olarak belirlenmiştir (Genç vd., 2019). Başka bir çalışmada, kadınların doğum kontrol yöntemi kullanması ile şiddete maruz kalmaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Aynı araştırmada şiddete maruz kalan kadınlar ile çocuklarının bazı psikolojik problemleri yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışma sonucunda ekonomik şiddete maruz kalan kadınların “kendini değersiz hissetme”, “hayatına son vermeyi düşünme” ve “gergin/endişeli hissetme” problemlerini yaşama olasılığı artmaktadır. Ayrıca şiddet çocukları da olumsuz etkilemektedir. Şiddete maruz kalan kadınların çocuklarında, hırçınlaşarak ağlama, yatak ıslatma, kâbus görme, çekingenlik, saldırganlık gibi sorunların daha fazla görüldüğü belirlenmiştir (Seyrek ve Temel Gencer, 2022).

Afganistan'da yapılan bir çalışma da ise; kadına yönelik şiddetin türleri, oranı ve bu olguyu oluşturan faktörler incelenmiştir. Çalışma sonucunda Afganistan'da kadına yönelik şiddetin çok yaygın olduğu ve Afgan kadınların fiziksel, ekonomik, cinsel ve psikolojik şiddete yüksek oranda maruz kaldıkları belirtilmiştir (Moshtaq, 2019). Pakistan'daki başka bir çalışmada ise, kadınların ekonomik kaynaklara erişiminin diğer şiddet türleri üzerinde etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma sonucunda, geliri olan kadınların daha çok şiddete maruz kaldığı saptanırken, aksine eğitimin şiddeti azalttığı görülmüştür (Khalid ve Choudhry, 2021). Mozambik'te kadına yönelik şiddetin ekonomik maliyetinin ölçüldüğü çalışmada; 4 yıl içinde kadına yönelik şiddetin devlet bütçesinin önemli bir miktarını tükettiği, en fazla harcamaların, sağlık sektörü, adalet ve önlem uygulamaları alanlarında olduğu belirlenmiştir (Tchamo vd., 2021).

Geçmişten günümüze kadar gelen tüm bu kadına yönelik şiddet vakaları, özellikle 2020'den itibaren bütün dünyayı etkisi altına alan ve tüm insanların sosyo-ekonomik ve kültürel hayatını derinden etkileyen COVID-19 pandemisi ile ivme kazandığını söylemek mümkündür. Nitekim bilimsel çalışmalar da sosyal, kültürel, ekonomik vb. birçok alanda etkili olan pandeminin kadınlar üzerinde olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Örneğin, pandemiyle zorunlu ev karantina uygulamalarının başlaması tüm dünyada aile içi şiddeti artırmıştır. Aile içi şiddet için acil yardım hattına yapılan çağrılara bakıldığında Kıbrıs'ta %30, Meksika'da %60, İngiltere %25, İspanya'da %20, ABD) %20, Kolombiya'da %91, Avustralya'da %40 arttığı ve bu şiddetin sonucu olarak kadın cinayetlerinin de arttığı bildirilmiştir (Yılmaz ve Aydın Doğan, 2021).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm 2022 raporuna göre; küresel iş gücü piyasa görünümü kötüye gitmektedir. Temel iş gücü piyasası göstergelerinin pandemi öncesi seviyelerine dönüşü henüz gerçekleşmemiştir. Pandemiden önceki kadın istihdam seviyelerine 2022 yılında ulaşılammış, 2023 yılında ise ekonomik tam toparlanmayı yakalamanın zor olduğu belirtilmiştir. Kalayhoğlu vd. (2020: 8-9) araştırmalarına göre: pandemi sebebiyle kadınların iş gücü kaybı erkeklere göre daha fazla olmuştur. Yapılan başka bir çalışmada, salgınının dünyadaki kadın istihdam verilerini olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır (Namal ve Taşkesen, 2022). Birleşmiş Milletler (UN), COVID-19'un Kadınlar Üzerindeki Etkisi Raporu' na (2020) göre; pandemi "kısıtlı hareket ve sosyal izolasyon tedbirleri ile artan ekonomik ve sosyal stresi daha da derinleştirmektedirken, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de katlanarak artmıştır. Hayatta kalan kişilere sunulan hizmetlere erişim mümkün olmamakta ya da kısıtlanmakta, pek çok kadın onları istismar eden kişilerle eve kapanmak zorunda kalmaktadır." Bu durum kadına yönelik şiddetin artmasına sebep olmakta ve yapılan çalışmalarda bu durumu desteklemektedir. Evans vd. (2020) göre pandeminin, özellikle beyaz olmayan kadınlar ve yüksek eğitim almamış işçiler arasında iş kayıplarını ve işsizliği artırarak kadınların partnere olan ekonomik bağımlılığını nasıl kötüleştirdiğine dikkat çekmiştir. Ayrıca, sosyal kısıtlamalar kadınların farklı barınma kaynaklarına (sığınma evleri, oteller vb.) erişimini de sınırlandırdığını belirtmiştir. COVID-19 pandemisinde kadınlara yönelik şiddet olaylarının retrospektif araştırma tekniği ile gerçekleştirilen araştırmada; kadınların pandemiyle birlikte daha fazla şiddete maruz kaldıkları, COVID-19 pandemi sürecinde kadınlara en fazla oranda psikolojik, fiziksel ve ekonomik şiddetin uygulandığı belirtilmiştir (Eke ve Küçükali, 2022). Yılmaz ve Aydın Doğan (2021) çalışmasında, COVID-19 pandemisi sonucunun gelişen sosyal izolasyon, kadına yönelik ve aile içi şiddetin artışına neden olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca pandemiyle birlikte korku ve stres, ekonomik kaygı ve zorunlu birliktelik yaşama konusunda da daha fazla mağdur olduğu belirtilmiştir. Gebrewahd vd. (2020) Kuzey Etiyopya'daki COVID-19 salgını sırasında aile içi şiddetin en yaygın biçiminin psikolojik şiddet olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca çalışmada birçok kadın ve çocuk için, şiddet uygulayan bir eş ve ebeveynle eve kapatılmanın pandemi kadar, hatta pandemiden daha tehlikeli olduğunu altını çizmişlerdir.

Kadın İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği'nin hazırladığı Salgında Kadın Olmak Raporu'na (2020) göre; Covid-19 salgını başladıktan sonra kadınların ekonomik sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu ekonomik sorunla baş etmek için ise; aile/akraba ve arkadaşlara borçlanarak, masraflarını kısırarak, birikimlerini bozarak, bankalara borçlanarak ve kamu kurumlarından destek (yardım) alarak üstesinden gelmeye çalıştıkları görülmektedir. Sonuç olarak, ataerkil kültürün devamlılığı, geleneksel cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yasal düzenlemeler ve politikadaki eksiklikler, COVID-19 süreci gibi yerel ve küresel faktörler kadına yönelik şiddetin devam etmesine neden olmaktadır (Güler ve Erbil, 2022:214).

Yapılan bilimsel çalışmalardan da görüleceği üzere, ekonomik istismar her ne kadar yaygın olsa da görünürlüğünün tespit edilmesi veya ekonomik istismarın belirtilerinin tanımlanması konusunda kadınların daha çok bilinçlendirilmesi gerektiği ortadadır. Özellikle çoğu toplumlarda kültürel aktarımdan gelen, ev geçiminin erkeğin sorumluluğunda olması yönündeki inanç ve erkeğe atfedilen bu görev, kadının her türlü ihtiyacı için erkeğe bağımlı bırakılmasına neden olmakta ve kadının ekonomik istismara maruz kalmasına yol açmaktadır. Ekonomik olarak erkeğe bağımlı olan kadının her türlü ihtiyaçlarından (sağlık, eğitim, temel ihtiyaç vb. gibi) mahrum bırakılması nasıl bir ekonomik istismarsa; ihtiyaçları tam olarak partneri tarafından karşılanan kadının, bu zorunlu bağımlılıktan kaynaklı her türlü istismara sessiz kalması da tamamen ekonomik istismarın bir sonucudur. Neticede kadının her türlü istismara sırf ekonomik çaresizlikten sessiz kalması ekonomik istismarın en derin ve adil olmayandır.

Ekonomik istismara yönelik diğer bir olgu da çalışan kadının bizzat elde ettiği gelirden ekonomik olarak istismara uğramasıdır. Hem evde hem de bir işte ücretli olan kadınlar kazandıkları aylıkları eşleri tarafından gasp edilebilmektedir. Bu durumlarda kadın aileyi koruma adına bu istismarı kabul etmek zorunda bırakılmaktadır. Bu istismar türüne ek olarak, kadınlar yetişkin çocukları tarafından da analık duyguları ile istismar edilerek başka bir ekonomik istismara gebe kalabilmesidir.

Diğer bir ekonomik istismar türü kadınların çalışma hayatlarında karşılaştıkları istismardır ve genelde işverenleri ve yöneticileri tarafından uygulanmaktadır. Kadınlar, çalıştıkları yöneticiler tarafından adil ücretlendirmeme, doğum izinlerinde aylıktan kesme, yüksek aylıklı terfilerle getirilmeme, kayıt dışı çalıştırılarak sosyal güvenceden mahrum bırakılma gibi farklı ekonomik istismar türleriyle karşı karşıya kalabilmektedir.

Kadınların uğradığı bu ekonomik sınırlama ve engelleme türlerinin önlenmesi için, ekonomik istismarın tanımının ve sınırlarının netleşmesi oldukça önemlidir. Daha sonraki aşamada ise bu istismar türünün boyutlarının, neden olan faktörlerinin ve önleme yöntemlerinin belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda ekonomik istismara uğrayan kadınlar veya ekonomik istismara uğratan erkekler üzerinde yapılacak bölgesel ve uluslararası düzeyde yapılan bilimsel çalışmalar ekonomik istismarın risk faktörleri ve boyutlarının anlaşılması, toplumda ve kadınlarda bu konuda bilinç kazanılması açısından oldukça önemlidir. Özellikle devlet politikalarının yapılan bu bilimsel çalışmaların ışığında çözüm ortakları ile yeniden şekillendirilmesi, kadına yönelik şiddetin önemli suç ayağı olan ekonomik istismarın ayrı bir şiddet türü olarak çalışma ve planlama kapsamına alınması sağlanmalıdır.

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan bibliyometrik analiz kullanılırken, literatürü görsel olarak temsil etmek için bibliyometrik grafik ve haritalardan yararlanılmıştır. Bibliyometri, bilim insanlarının belirli bir konu alanını izlemelerine ve analiz etmelerine yardımcı olan matematiksel ve istatistiksel teknikleri uygulayan bir araştırma alanıdır (Danvila-del-Valle vd. 2019:628;Pérez-Gutiérrez,2021:3). Bibliyometrik analiz bir disipline ait akademik yayınları, yazarları, atıfları, anahtar kelimeleri, üretildikleri ülkeleri, yazarlarının bağlı oldukları kurumları, yayın yıllarını ve kaynakları vb. verileri sunmaktadır (Tabak vd., 2016:119). Bibliyometrik haritalar, bibliyografik verilere dayalı bilimsel literatürü görsel olarak temsil etmek için kullanılan nicel bir yöntemdir. Her biri farklı bilgiler sağlayan ve farklı bir amaca hizmet eden birçok farklı bibliyometrik harita türü vardır. Bununla birlikte, bir bibliyometrik haritanın genel amacı, belirli bir alandaki veya belirli bir konudaki bilimsel literatürün yapısına genel bir bakış sağlamaktır. Bibliyometrik haritalar, alanların birbirleriyle olan ilişkilerini görmek, genel eğilimi izlemek ve alanda farklı bir bakış kazanmaya yardımcı olmaktadır. Ayrıca bibliyometrik haritalama fazla sayıdaki literatürle başa çıkarak, özet bilgi sunmak, farklı çalışmaların birbirleriyle olan ilişkilerine bakmak, alanların boyutları hakkında fikir edinmek ve bir konu hakkında üst düzey bilgi edinmek için de kullanılır (Özköse, 2017:12; Van Eck, 2011:1-2).

Bu çalışmada analizlerin yapılması ve haritaların oluşturulması için dünya çapında en geniş veri tabanlarından biri olan, impactfactorü (etki değeri) yüksek bilimsel çalışmaları kapsayan ve çok disiplinli atıf indeksi olan Web of Science (WoS) veri tabanı kullanılmıştır.1960'larda Eugene Garfield tarafından oluşturulan Science Citation Index'ten doğan WOS, "Thomson Reuters Bilimsel Bilgi Enstitüsü"nün (ISI) bir ürünüdür. WOS, 10.000' in üzerinde dergiyi içeren ve dergilerden, kitaplardan, raporlardan ve konferanslardan toplanan farklı bilgileri içeren (Social Sciences Citation Index (SSCI), Science Citation Index Expanded (SCI Expanded),Artsand Humanities Citation Index (A&HCI), Book Citation Index, Conference Proceedings Citation Index (CPCI-S) ve (CPCI-SSH)) bibliyometrik bilgileri, yararlanılan kaynakları ve atıfları listeleyen bir veri tabanıdır (Chadegani vd., 2013:19). Aynı zamanda çalışmada bibliyometrik çalışmalarda ağırları görselleştirmede sıkça kullanılan VOSviewer programı kullanılmıştır. VOSviewer, ağ verileri dikkate alınarak haritalar oluşturmak ve bu haritaları görselleştirmek için kullanılan bir yazılım programıdır (Yeşiltaş ve Evcı, 2021:227). VOSviewer sayesinde büyük çaplı bilimsel ağ grafikleri daha kolay anlaşılır hale gelmektedir. Programda ortak atıf, yazar, yayın, kurum, anahtar kelime ağlarını uzaklık temelli görselleştirme yaklaşımına dayalı olarak haritalanmaktadır (Alp ve Çevik Ünlü, 2019:218).

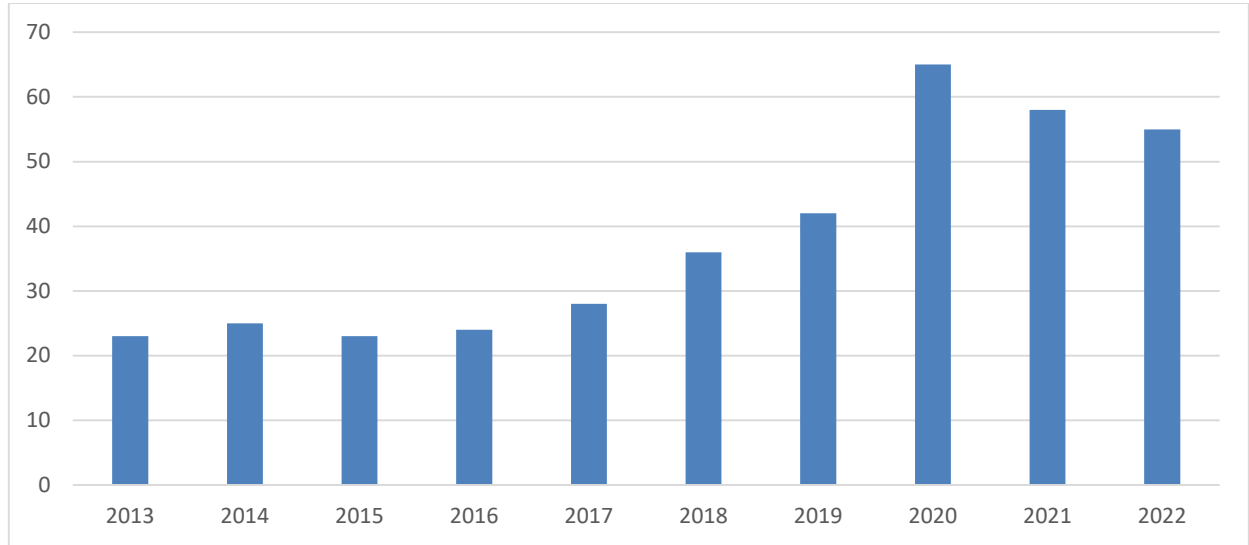
Literatürde birçok bibliyometrik çalışma olmasına rağmen "kadınların ekonomik istismarı" üzerine mevcut durumu ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmada WOS' da yer alan "economic abuse of woman" konusunda yapılan çalışmalar incelenmiş ve toplamda 2262 çalışma bulunmuştur. Bibliyometrik analizde, belirli bir zaman dilimindeki belirli bir alanda yapılan araştırmaları değerlendirmek için sık kullanılan bir yöntemdir (Palomo vd., 2017:126). Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar son on yılda büyük ivme gösterdiği için 2013-2022 yılları arasında yayınlanmış olanları kapsamakta olup elde edilen verilere 9/11/2022 tarihinde erişim sağlanmıştır. Aynı zamanda çalışmada alan sınırlandırılması yapılmıştır. Sosyal bilimler alanında yer alan family studies, social work, social sciences inter disciplinary, economics, social issues, business, behavioral sciences, management, business finance olmak üzere 9 alanla çalışma sınırlandırılmıştır. Belirtilen bu kısıtlar sonucunda 379 çalışma ile analiz gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın amacı WOS veri tabanında yer alan kadınların ekonomik istismarı ile ilgili çalışmaların bibliyometrik özelliklerini incelemek ve bu özelliklere yönelik ağ haritasını oluşturmaktır. Bu çalışmada cevap aranan sorular şunlardır:

1. WOS'da 2013-2022 yılları arasında kadınların ekonomik istismarı hakkında yapılan çalışmaların yayın sayıları ve atıf sayıları nelerdir?
2. WOS'da 2013-2022 yılları arasında kadınların ekonomik istismarı hakkında yapılan çalışmaların yayın türleri ve konu alanları nelerdir?
3. WOS'da 2013-2022 yılları arasında kadınların ekonomik istismarı hakkında yapılan çalışmaların ülkelere ve kurumlara göre dağılımı nasıldır?
4. WOS'da 2013-2022 yılları arasında kadınların ekonomik istismarı hakkında yapılan çalışmaların anahtar kelime ağ analizi ve referans ortak atıf ağ analizi grafiği nasıldır?

Bulgular

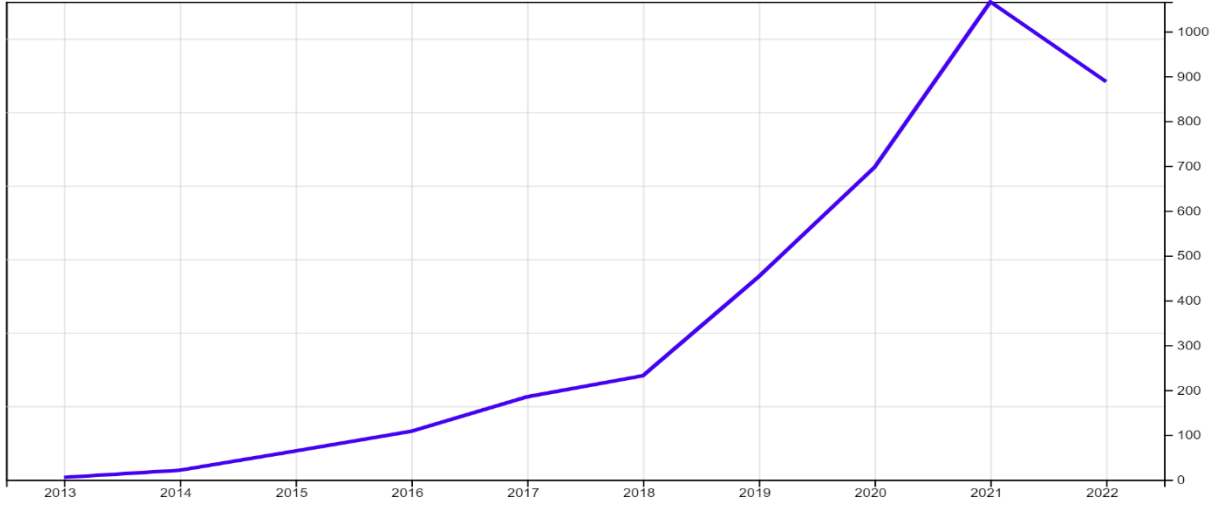
Analizde ilk olarak kadınların ekonomik istismarı ile ilgili çalışmaların yıllara göre yayın sayıları, atıf sayıları, yayın türleri, konu alanları, en fazla yayın yapan ülkeler, kurumlar, yazarlar, başlıklara göre kelime bulutu ve tekrar sayılarına, VOSviewer programı aracılığı ile yapılan anahtar kelime ağ haritasına yer verilmiştir. Şekil 1'de kadınların ekonomik istismarı üzerine yapılan çalışmaların zamana bağlı olarak yayınlanma sayılarının 2013-2022 yılları arasındaki dağılımı gösterilmiştir. 2013 (23) yılında yapılan çalışma sayısına baktığımızda yayınların giderek arttığı görülmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere konumuz dâhilinde en fazla yayın 2020 (65) yılında yapılmıştır. Akabinde 2021 (58) yılında, 2022 (55)' de, 2019 (42)' da, 2018 (36)' de gibi devam etmiştir.

Şekil 1. Yıllara Göre Yayın Sayıları

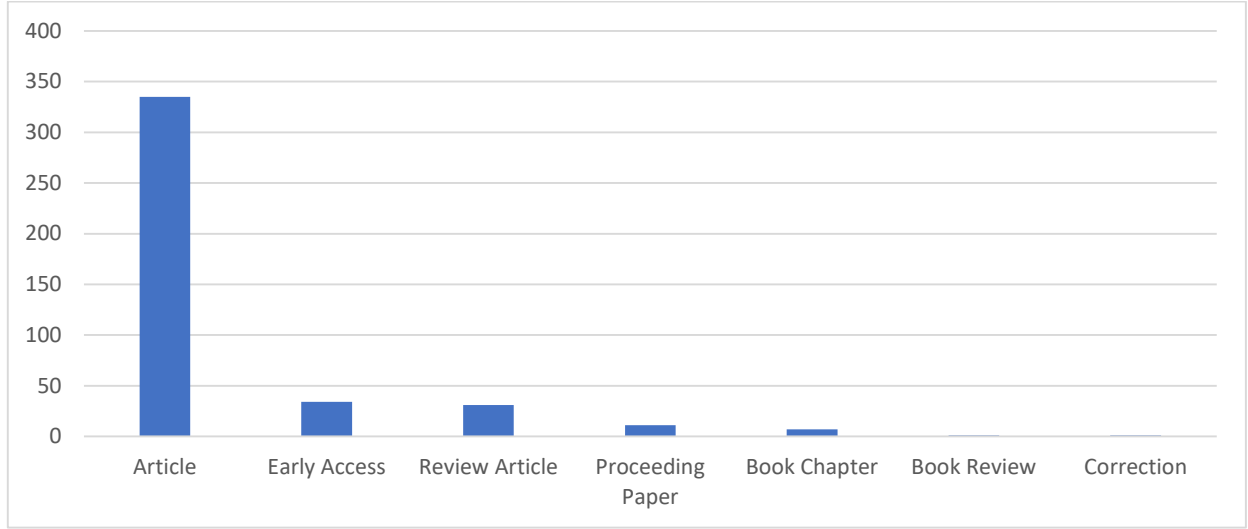
Aşağıda yer alan Şekil 2' de "economic abuse of woman" alanına ilişkin yapılan yayınların hangi yıllarda ne kadar alıntılandığının dağılımı verilmiştir. Görüldüğü üzere konuyla alakalı yayınların toplam alıntılanma sayısı 3720'dir. İncelenen çalışmalarda alıntılanma sayıları çoktan aza doğru sırasıyla; 2021 yılında 1066, 2022 yılında 888, 2020'

de 697, 2019’ da 453, 2018’ de 232, 2017 yılında 185, 2016’ da 108, 2015’ de 64, 2014’ de 21 ve son olarak 2013 yılında 5 alıntı yapılmıştır.

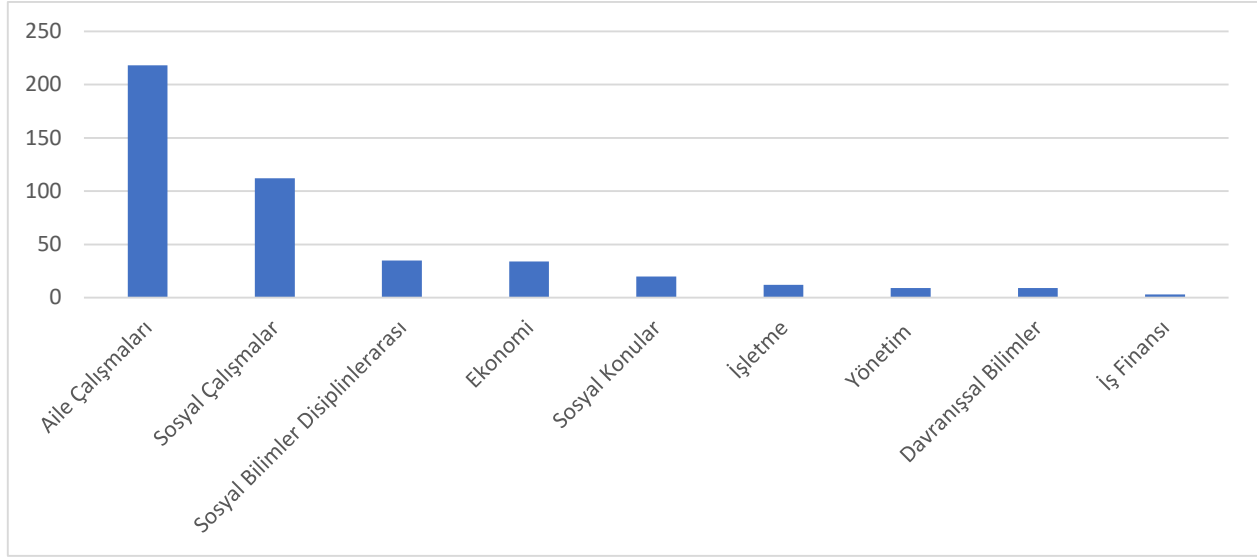
Şekil 2. Yayınların Yıllara Göre Atıf Sayısı

Kadınların ekonomik istismarı ile ilgili olarak yapılan yayınların türlerine göre dağılım verilerine baktığımızda büyük bir kısmını makalelerin (335) oluşturduğu peşinden en sık yayın yapılan diğer türlerin sırasıyla erken erişim (34) ve derleme makale (31) olduğu Şekil 3’ te gösterilmiştir.

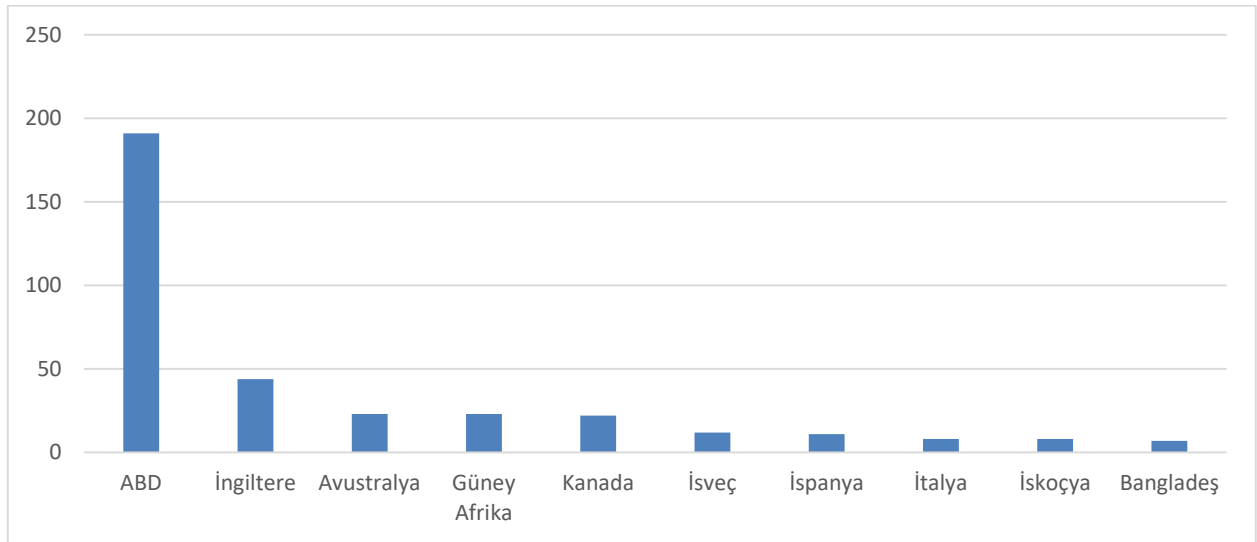
Şekil 3. Yayınların Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde en çok 218 çalışma ile “Aile Çalışmaları” alanında yer aldığı görülmüştür. Bunu 112 çalışma ile “Sosyal Çalışmalar”, 35 çalışma ile “Sosyal Bilimler Disiplinlerarası” ve 34 çalışma ile “Ekonomi” alanında yapılan çalışmalar takip etmektedir.

Şekil 4. Yayınların Konu Alanlarına Göre Dağılımı

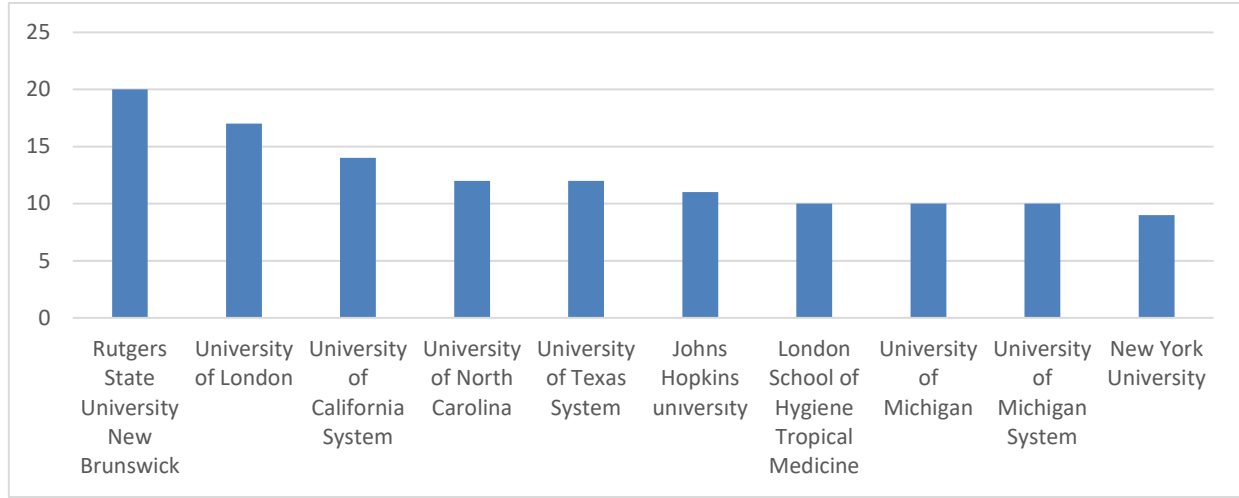
Aşağıda yer alan Şekil 5, kadınların ekonomik istismarı alanında en fazla çalışma yapan ilk 10 ülkeyi göstermektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere çalışma sayısı bakımından diğer ülkeleri geride bırakan açık ara farkla ABD (191) olmuştur. Peşinden İngiltere (44), Avustralya (23), Güney Afrika (23) ve Kanada (22) takip etmiştir.

Şekil 5. Yayınların Ülkelere Göre Dağılımı

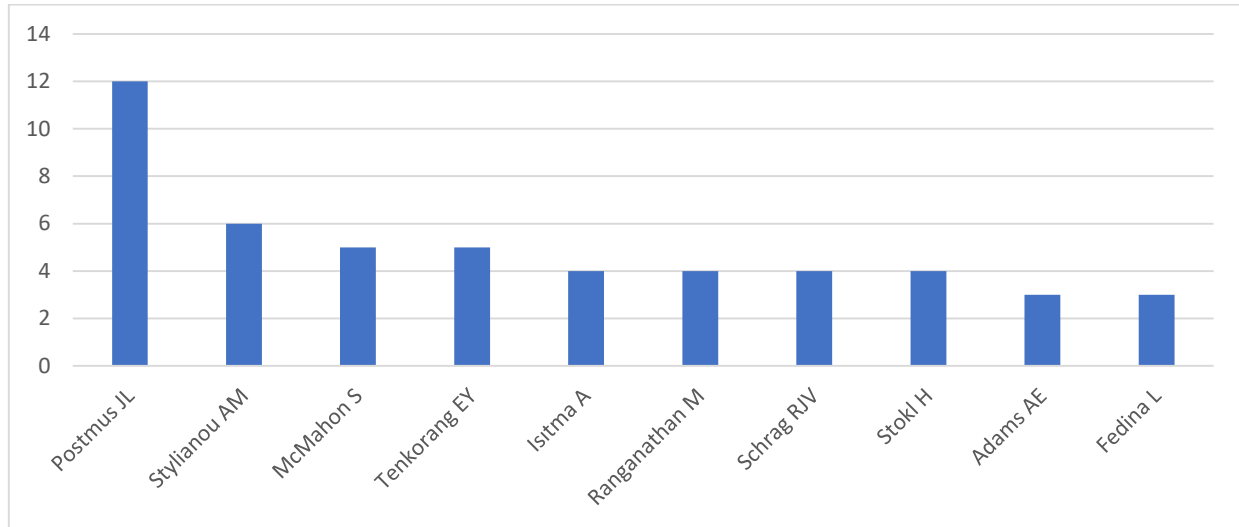
Şekil 6 yayınların kurumlara göre dağılımını göstermektedir. Sırasıyla Rutgers State University New Brunswick (20) ilk sırada yer alırken, University of London (17) ikinci sırada ve University of California System (14) üçüncü

sırada yerlerini aldıkları görülmektedir. University of North Carolina(12), University of Texas System (12), Johns Hopkins University (11), London School of Hygiene Tropical Medicine (10),University of Michigan (10), University of Michigan System (10) ve New York University (9) ilk üç kurumu takip etmiştir.

Şekil 6. Yayınların Kurumlara Göre Dağılımı

Şekil 7’ de “economic abuse of woman” kelimesi taratılarak incelenmiş çalışmalar içerisinde en çok makalesi olan 10 yazar verilmiştir. Katkısı olan bu yazarlar; Postmus JL (12), Stylianou AM (6), McMahon S (5), Tenkorang EY (5), Isıtma A (4), Ranganathan M (4), Schrag RJV (4), Stokl H (4), Adams AE (3) ve Fedina L (3)’ dir.

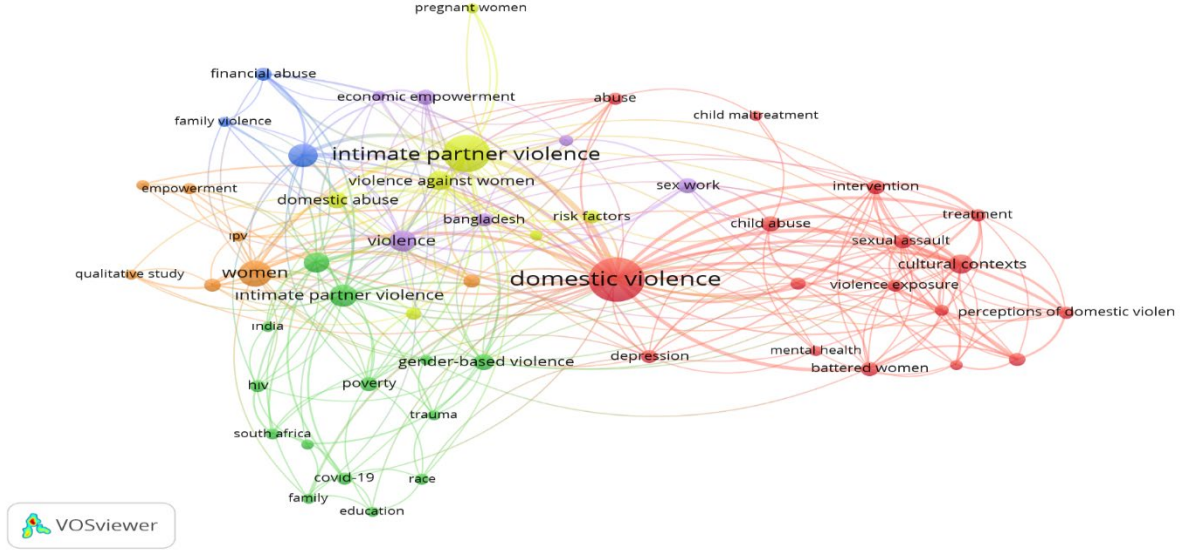

Şekil 7. Yayınların Yazarlara Göre Dağılımı

Anahtar Kelime Ağ Analizi

Şekil 8’de çalışmada kullanılan anahtar kelimelerin birlikte bulunma (co-occurrence) haritasını göstermektedir. Çalışmanın analizini gerçekleştirmek için bir anahtar kelimenin en az 5 kere kullanılması seçeneği seçilmiştir. Bu durumda toplam 1022 anahtar kelime bulunmuş, ancak 54 tanesi eşik değerini geçebilmiş, şartlar sağlandıktan sonra da analiz gerçekleştirilmiştir. Co-occurrence iki anahtar kelime arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Anahtar

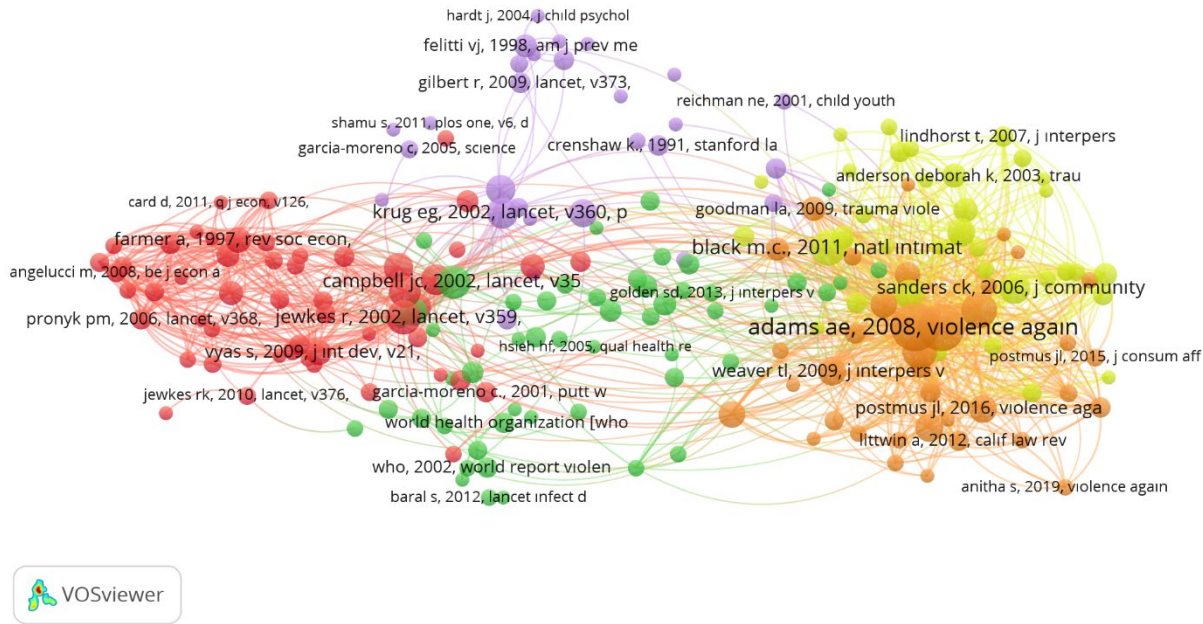
kelimeler arasında kısa mesafe olması durumunda güçlü bir ilişki olduğunu, uzak olması durumunda ise zayıf bir ilişkiden söz edildiğini göstermektedir. Ortaya çıkan sonuçlar şekil de görüldüğü gibi ilk sıralarda domestic violence, intimate partner violence ve women olarak görünmektedir. Bunun dışında söz konusu anahtar kelimelerin 6 grupta (renklere bakıyoruz) toplandığı görülmektedir. Bahsi geçen bu küme gruplarında ilk 3 anahtar kelimeye bakacak olursak; birinci küme (kırmızı), domestic violence, culturel context ve sexual assault, ikinci küme (yeşil), intimate partner violence, gender ve poverty, üçüncü küme (turuncu), women, sexual violence ve empowerment, dördüncü küme (sarı), intimate partner violence, violence against women ve domestic abuse, beşinci küme (mor), violence, economic empowerment ve sex work, son olarak altıncı küme (mavi), economic abuse, family violence ve financial abuse' dir.

Şekil 8. Anahtar Kelime Ağ Haritası

Anahtar kelime yoğunluk haritası şekil 9' da gösterilmiştir. Bu haritada anahtar kelimelerden en çok kullanılanlar daha kırmızı (domestic violence, intimate partner violence ve women) olarak görülürken, renkler açılmaya başladıkça kelime kullanım yoğunluğunun azaldığı gözlemlenmiştir.

Kadınların ekonomik istismarına ilişkin referans ortak atıf ağı şekil 11’ de gösterilmiştir. Referans ortak atıfta iki belgenin başka bir belgede birlikte alıntı yapılması ortak atıf ilişkisini oluşturmaktadır (Van Nunen vd., 2017). VOSviewer programında atıfta bulunan referansın minimum alıntı sayısı 5 seçilmiştir. Analiz sonucunda 16325 atıfta bulunan referansın 206 eşik değerini karşıladığı görülmüştür. Aşağıda oluşturulmuş olan haritalamada referans ortak atıf ağının 5 kümeye (kırmızı, yeşil, turuncu, sarı ve mor) ayrıldığı görülmektedir. Kırmızı küme 54, yeşil küme 52, turuncu küme 37, sarı küme 35 ve mor küme 28 yazardan oluşmaktadır. Aynı renk içerisinde yer alan düğümler, bu makaleler arasında benzer konular olduğunun işaretidir. Şekilde de görüldüğü gibi sarı ve turuncu renkler daha iç içe dururken, mor, yeşil ve kırmızı birbirinden daha uzak durmaktadır.

Şekil 11. Kadınların Ekonomik İstismarı Alanında Alıntı Yapılan Referansların Ortak Atıf Ağı

Sonuç

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hemen hemen her disiplinde çok fazla bilimsel yayın ortaya çıkması sonucunda sayısal olarak fazlaşan bilimsel yayınların çeşitli yöntemlerle derlenerek organize edilme ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 1999: 9). Günümüzde mevcut literatürün hacmi ve hızlı büyümesi sonucu olarak bilim insanlarının araştırma alanını güncel, kapsamlı ve tarafsız bakış açısıyla tanımlamaya ve yapılandırmaya yardımcı olan bilgisayarlı yöntemlere ve araçlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu yöntemler literatürün görsel temsiliyi sağlaması ile daha fazla önem kazanmıştır (Van Eck, 2011:1). Bunun sonucu olarak bibliyometrik çalışmaların günümüzde bilim insanları tarafından sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bir araştırma alanının veya disiplinin mevcut durum, gelişim seyri ve eğilimi hakkında ayrıntılı bilgiler sunan bibliyometrik araştırmalarda, bilimsel makaleler, kitaplar, tezler, raporlar, bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler, alıntılar gibi yayınlar ele alınmaktadır (Aylan, 2021: 30).

Bu çalışmanın amacı, 2013 yılından bu yana kadınların ekonomik istismarı literatürünün bibliyometrik analizlerini araştırmaktır. Araştırmada Web of Science veri tabanında “economic abuse of woman” taraması gerçekleştirilerek ve alan kısıtlamaları yapılarak toplam 379 çalışma elde edilmiştir. Analizlerde ilk olarak yayın sayılarına ve atıflara bakıldığında, 2013-2022 yılları arasında yayınların giderek arttığı belirlenmiş, en fazla yayının 2020 yılında, en fazla atıfın 2021 yılında yapıldığı görülmüştür. Kadınların ekonomik istismarı ile ilgili yapılan yayınların en çok aile çalışmaları, sosyal çalışmalar, sosyal bilimler disiplinlerarası çalışmalar ve ekonomi alanında yapıldığı ve yayın türünün en çok makale olduğu belirlenmiştir. En fazla çalışma yapan ülkelere bakıldığında

açık ara farkla ABD, sonrasında İngiltere ve Avustralya görülmektedir. En fazla yayın yapan kurumlar ise; RutgersStateUniversity New Brunswick, University of London ve University of California System olarak sıralanmaktadır. “Economic abuse of woman” kelimesi taratılarak incelenmiş çalışmalar içerisinde en çok katkısı olan yazarlar; Postmus JL, Stylianou A.M, McMahon S.’dir. Araştırmada kullanılan anahtar kelimelerin birlikte bulunma (co-occurrence) haritasına göre; literatürde çok kullanılan anahtar kelimelerin domestic violence (aile içi şiddet), intimate partner violence (eş şiddeti) ve women (kadın) olduğu belirlenmiştir. Kadınların ekonomik istismarına ilişkin referans ortak atıf ağına bakıldığında 5 kümeye ayrıldığı görülmektedir.

Kadınların ekonomik istismarına yönelik çalışmalara bakıldığında sürekli bir artış gözlemlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda, kadının ekonomik istismarı alanında, aile içi şiddet ve eşinden şiddetle ilişkili çalışmaların daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen önemli girişimlere ve politikalara rağmen küresel ve sosyal bir sorun olmaya devam ettiğini göstermektedir. Dünya geneline bakıldığında özellikle kadınların erkeklere göre daha az istihdam edildiği görülmekte, erkek meslektaşlarına göre daha az maaş almakta, daha çok kayıt dışı alanlarda istihdam edilmektedir. Bu durumun yanı sıra günümüz dünya ekonomisinin kötü olması, işsizlik, gıdaya ulaşma sorunları, artan stresle birlikte kadına yönelik şiddeti artırmaktadır. Bu durum kadınların geleceğe umutla bakmasına, sosyal haklarını kullanmasına ve ekonomik özgürlüğüne sekte vurmaktayken; toplumların ve ülkelerin refahının yükselmesine, ekonomik ve sosyal kalkınmasına engel olmakta hatta sosyal yapısının bozulmasına neden olabilmektedir.

Kadına yönelik şiddetin yoğun olduğu ülkelerin sağlık, güvenlik, sosyal politika ve önleme giderleri artmakta yani ülkeye olan maliyeti yükseltmektedir. Bu durumun düzeltilmesi için öncelikle eğitim seviyelerinin artırılması, bu alanda uygulanabilir politikaların geliştirilmesi, daha duyarlı ve bilinçli bir şekilde bu politikaların uygulanması ile yapılabilir. Ayrıca kadınların sosyal hayatta daha görünür olması ve istihdamda daha fazla yer alması için düzeltilmeler yapılmalı ve gelir eşitsizliğinin önüne geçilmelidir.

Kültürel, sosyal ekonomik ve psikolojik açıdan önemli bir yere sahip olan kadına yönelik şiddet kavramının incelenmesi, dünyanın farklı yerlerinden çok sayıda bilim insanının bu alanda çalışması sorunu çözmek ve yeni politikaların geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Yapılan çalışmaların artması konunun güncel kalması, farkındalığın artması ve günlük pratiklerde kadına yönelik olarak gerçekleşen ekonomik istismarı önlemeye yönelik eylemlerin artırılması açısından önemlidir.

Kaynakça

- Adams, A. E., Sullivan, C. M., Bybee, D., & Greeson, M. R. (2008). Development of the scale of economic abuse. *Violence Against Women, 14*(5), 563-588.
- Adler, A. (2020). Sosyal roller ve kişilik. Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Alp, G. & Çelik Ünlü, B. (2019). Turizm ve suç ilişkisinin bibliyometrik haritalama ile incelenmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(2), 213-228.
- Bastos, A., Casaca, S. F., Nunes, F., & Pereira, J. (2009). Women and poverty: a gender-sensitive approach. *The Journal of Socio-Economics, 38*(5), 764-778.
- Bettio, F. & Ticci, E. (2017). Violence against women and economic independence. Luxembourg, Publication Office of the European Union.
- Birleşmiş Milletler (UN), Politika Özeti: COVID-19’un Kadınlar Üzerindeki Etkisi (9 Nisan 2020). Erişim Tarihi: 10 Ocak 2023. [https://turkiye.un.org/tr/89555-bm-raporu-covid-19-kadin-yoksullugunu-derinlestirecek#:~:text=Birle%C5%9Fmi%C5%9F%20Milletler%20Kad%C4%B1n%20Birimi%20\(UN,ve%20erkekler%20aras%C4%B1ndaki%20u%C3%A7urumu%20derinle%C5%9Ftirecek](https://turkiye.un.org/tr/89555-bm-raporu-covid-19-kadin-yoksullugunu-derinlestirecek#:~:text=Birle%C5%9Fmi%C5%9F%20Milletler%20Kad%C4%B1n%20Birimi%20(UN,ve%20erkekler%20aras%C4%B1ndaki%20u%C3%A7urumu%20derinle%C5%9Ftirecek).
- Bohra N, Sharma I, Srivastava S, Bhatia MS, Chaudhuri U, Parial S, Sharma A, & Kataria D. (2015). Violence against women. *Indian J Psychiatry, 57*:S333-S338.
- Boyacı, N. P. (2014). Platon’da kadın sorunu üzerine bir tartışma. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, 18*(1), 205-230.

- Casique Casique L & Furegato ARF. Violence Against women: theoretical reflections. *Revlatino-Am Enfermagem* 2006 Novembro-Dezembro; 14(6):950-6
- CEDAW, Erişim Tarihi:18 Kasım 2022.[Http://Www.Kaced.Org/Images/Files/Cedaw%20metni.Pdf](http://Www.Kaced.Org/Images/Files/Cedaw%20metni.Pdf).
- Chadegani, A. A., Salehi, H., Yunus, M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M., &Ebrahim, N. A. (2013). A comparisonbetween two main academic literatüre collections: web of science and scopus data bases. *Asian Social Science*, 9(5), 18-26. <https://doi.org/doi:10.5539/ass.v9n5p18>
- Chen, M.,Vanek, J., Lund, F., Heintz, J., Jhabvala, R. &Bonner, C. (2005). *Women, work & poverty*. New York, Unifem.
- Çalışkan, H.,& Çevik, E. İ. (2018). Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 218-233.
- Danvila-del-Valle, I.,Estévez-Mendoza, C.& Lara, F. J. (2019). Human resource straining: a bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 101, 627-636.
- DEVAW, Erişim Tarihi: 18 Kasım 2022. <https://Dspace.Ceid.Org.Tr/Xmlui/Bitstream/Handle/1/352/Ekutuphane3.5.1.4.4.Pdf?Sequence=1&İsallowed=Y>
- Dönmez, G., Şimşek, H.& Günay, T. (2012). Evli erkeklerde eşlerine yönelik şiddet ve ilişkili etmenler. *Turkish Journal of Public Health*, 10(3), 151-159.
- Dündar, Ö. (2021). Kadına karşı şiddete sosyoekonomik faktörlerin etkisi: teorik bir araştırma. *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 1(2), 154-165.
- Eke C. & Küçükali, R. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde kadına yönelik şiddet olgularının değerlendirilmesi: Erzurum ili Aziziye ve Aşkale ilçeleri örneği. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(68), 36-42.
- Eşkinat, R. (2013). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet (boşanmış kadınlara yönelik araştırma). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37).
- Evans, M.L.,Lindauer,M.&Farrell, M.E. (2020). A pandemic within a pandemic – intimate partner violence during Covid-19, *N. Engl. J. Med.* 16 (September). doi: <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMp2024046>
- Gebrewahd, G. T., Gebremeskel, G. G.& Tadesse, D. B. (2020). Intimate partner violence against reproductive age women during COVID-19 pandemic in northern Ethiopia 2020: a community-based cross-sectional study. *Reproductive health*, 17(1), 1-8.
- Genç, Y., Altıparmak, İ. B., & Gündüz, D. U. (2019). Kadına yönelik şiddetin erkekler tarafından değerlendirilmesi: Sakarya örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 391-408.
- Gökkaya, V. B. (2011). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2).
- Güler, E., & Erbil, N. (2022). Kadına yönelik şiddet, cinsel şiddet ve hemşirenin sorumlulukları. *Androloji Bülteni*, 24(3), 204-213.
- Heiskanen, M. &Piispa, M. (1998). Faith, hope, battering, a survey of men's violence against women in finland. *StatisticsFinland*. http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/gender/VAW2/surveys/Finland/FIN_VAW_Publication.pdf (05/11/2015).
- İçli, T. G. (1994). Aile içi şiddet: Ankara -İstanbul ve İzmir örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.11(1-2), 7-20.
- Jaspard, M. & ENVEFF Team. (2001). Violence against women: the first french national survey. *Population Sociétés*, No. 364, 1-4.
- Kalaylıoğlu, Y., Öztürk, A.M., & Eker, G. B. (2020). The economic and social impact of COVID-19 on women and men: rapid gender assessment of covid-19 implications in Turkey: UN Women.

- Kaya F., Özdemir, N., Ve Uygur, G. (2014). Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet. Savaş Yayıncılık, Ankara.
- Khalid, J.& Choudhry, M. T. (2021). Violence and economic empowerment of women in Pakistan: an empirical investigation. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(9-10), NP5545-NP5560.
- Kılıç, G. (2019). Kadın akademisyenlerin kadına yönelik ekonomik şiddet algısı: Düzce üniversitesi örneği. *Muhakeme Dergisi*, 2(1), 1-33.
- Korkmaz, S., Korucu, T., Yıldız, S., Kaya, S., Izci, F., & Atmaca, M. (2016). Psikiyatri hastalarında aile içi şiddetin sıklığı ve ilişkili faktörler/Frequency of domestic violence in psychiatricpatientsandrelatedfactors. *Düşünen Adam*, 29(4), 359-366.
- Kurtoğlu, A. (2015). 8 Mart Dünya Kadınlar Günü hakkında kısa bir hikaye. *Fe Dergi*, 7(1), 77-85.
- Kutin, J.,Russell, R.,&Reid, M. (2017). Economic abuse between intimate partners in Australia: prevalence, health status, disability and financial stress. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 41(3), 269-274.
- Mammen, K., &Paxson, C. (2000). Women's work and economic development. *Journal Of Economic Perspectives*, 14(4), 141-164.
- Messner, S. F. (1988). Research on cultural and socio economic factors in criminal violence. *Psychiatric Clinics of North America*, 11(4), 511-525.
- Moshtaq, S. A. S. (2019). Afganistan'da kadına yönelik şiddet üzerine bir araştırma. *Journal of International Social Research*, 12(62), 829-838.
- Namal, Y.& Taşkesen, Ö. (2022). COVID-19 salgını'nın kadın istihdamına etkileri: OECD ve TÜİK verileri üzerine analiz. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 122-141.
- Öyekçin, D. G.,Yetim, D. & Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 1-7.
- Özköse, H. (2017). Yönetim bilişim sistemleri alanının Türkiye ve Dünya'daki bibliyometrik analizi ve haritası. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Pérez-Gutiérrez, M.,Castanedo-Alonso, J. M., Salceda-Mesa, M., &Cobo-Corrales, C. (2021). Scientific production on inclusive education and physical education: a bibliometric analysis. *International Journal of Inclusive Education*, 1-17.
- Piispa, M., & Heiskanen, M. (2005). Violence against women survey in finland; methodology and experiences. *Statistical Journal of the United Nations Economic Commission for Europe*, 22(3-4), 255-263.
- Postmus, J. L.,Plummer, S. B. &Stylianou, A. M. (2016). Measuring economic abuse in the lives of survivors: revising the scale of economic abuse. *Violence Against Women*, 22(6), 692-703.
- Rabia, İ. N. C. İ. (2019). Çalışan kadınlarda şiddet algısı ve bu algıda ekonomik şiddetin yeri. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 189-206.
- Salgında Kadın Olmak Araştırma Raporu (2020). Erişim Tarihi: 12 Ocak 2023. <https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2021/02/Salg%C4%B1nda-Kad%C4%B1n-Olmak-Uzun-Rapor-Final.pdf>
- Seyrek, M.& Temel Gencer, C. (2022). Kadına yönelik aile içi şiddetin veri madenciliği ile analizi: Türkiye uygulaması. *International Journal of Informatics Technologies*, 15(1).
- Stylianou, A. M. (2016). The impact of economic abuse on depressive symptoms among survivors of intimate partner violence. Rutgers The State University of New Jersey-New Brunswick.

- Tabak, A, Barbak, A. & Öztürk, T. (2016). Kamu politikası disiplininin kavramsal gelişimini bibliyometri kullanarak anlamak mümkün mü?: 1980-2014 döneminin bilimsel haritalama analizi. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 117-143.
- Tchamo, S., Mucambe, M., José, G., Manuel, B., & Mataveia, G. (2021). Economic costs of violence against women in Mozambique. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(23–24), NP12626–NP12639. <https://doi.org/10.1177/0886260519898445>
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm: Eğilimler 2022. Erişim Tarihi: 5 Ocak 2023. https://www.ilo.org/ankara/publications/WCMS_834656/lang-tr/index.htm
- Vahip I. & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17:107-14.
- Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G. & Ponnet, K. (2017). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety Science*, 108, 248–258. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2017.08.011>
- Van Eck, N. J. (2011). Methodological advances in bibliometric mapping of science (No. EPS-2011-247-LIS).
- WHO (Dünya Sağlık Örgütü), Erişim Tarihi: 23 Kasım 2022. <https://www.who.int/>
- Xiau X, Zhu F, O'Campo P, Koenig MA, Mock V & Campbell J (2005). Prevalence of and risk factors for intimate partner violence in China. *American Journal Of Public Health*, 95(1), 78-85.
- Yeşiltaş, E. & Evcı, N. (2021). Eğitimde bilgisayar okuryazarlığı çalışmalarının bibliyometrik bir analizi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 223-242. <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2021.07.03.001>
- Yılmaz, E., & Aydın Doğan, R. (2021). Covid-19 pandemisi nedeniyle yaşanan toplumsal izolasyonun aile içi ve kadına yönelik şiddet üzerine etkisi. *Unika Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-48.
- Yılmaz, M. (1999). Kütüphane ve bilgilimi açısından bibliyometrinin önemi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EXTENDED SUMMARY

Despite today's improving welfare of countries, social developments, increase in the level of education and all the legal regulations, the phenomenon of exploitation against women is increasing. Economic exploitation is the most effective form of abuse and is women's weakest point in getting effected by it, among other forms of abuses. Despite the fact that at the base of all the exploitations aimed at women, there is a situation about women being economically weak, yet it is found that there is less studies carried out on economic exploitation (Gökkaya, 2011:104; Eşkinat, 2013: 292).

Economic exploitation of women is defined as: "Seizing her rights of decision-making, her efforts, assets, gaining power, income; leaving her unsecured, in ways wherein her future productions and acquisitions are taken away; meaning leaving her out of information and removing her future economic security" (Kaya vd., 2014:170). Studies show that women are economically exploited by her close circles, sometimes being the partner, lover, family members or employers. Women for most part are mainly exploited by their lovers or partners. Also, women getting paid low in her job, getting economic violence from her children, not getting fair share in inheritance or her ex-partner not paying the post-divorce maintenance, are to be considered within this subject matter as well.

Biblioemtric analysis offers data from academic publications from a particular discipline, writers, references, key words, countries of production, the companies to which writers are association with, years of publication and sources (Tabak vd., 2016:119). This way, it is used to see how various fields are related, creating the possibility to observe general inclinations as well as manage high number of literature, and it offers summarized information and outlook on the relationship that different studies have between them; furthermore, helping one to get an idea on the extent of the fields and reaching top-end information about particular matters while one can gain new perspectives (Özköse, 2017:12; Van Eck, 2011:1-2).

The importance of women's role in a countries' welfare and progress and it's economic situations, are important to be analyzed from a broad perspective as it will have significant social and scientific contributions. In this respect, the aim of this study is to create a bibliometric analysis related to the topic of "women's economic exploitation" found in the Web of Science (WOS). In this study, works related to the topic of 'economic abuse of women' found on the WOS platform have been analyzed and new perspectives have been obtained.

This study has used bibliometric graphics and maps in order to represent scientific literature in the form of images while employing bibliometric analysis which is one of the quantitative research methods.. In this study, the Web of Science (WOS), a multidisciplinary citation index, has been used for conducting analyses and creating maps. At the same time, the VOS viewer program has been employed, which is a frequently used program for visualizing networks in bibliometric studies. VOS viewer is a software program used to create maps and visualize these maps by taking network data into account (Yeşiltaş ve Evci, 2021:227). VOS viewer facilitates the understanding of large scale, scientific network graphics. Co-citations, author, publication, institution, key word networks are mapped according to distance-based visualization approaches (Alp ve Çevik Ünlü, 2019:218).

On WOS, studies on the topic "Economic abuse of woman" were examined and a total of 2262 studies were found. Since the studies included in the research have shown great momentum in the last ten years, the ones published between 2013-2022 are included and the data that is obtained was accessed on 9/11/2022. In addition, restriction to fields have been made in this study. Nine fields within the field of social sciences have been restricted. As a result of these limitations, 379 studies were analyzed.

The questions that are sought to be answered in this study are as follows:

1. What are the number of citations and publications of the studies regarding the economic exploitations of women, between 2013-2022 on WOS?
2. What are the types of publications and subject areas of the studies regarding the economic exploitations of women between 2013-2022 on WOS?
3. Of the studies regarding the economic exploitations of women between 2013-2022 on WOS, what is the distribution by country and institutions?
4. Of the studies regarding the economic exploitations of women between 2013-2022 on WOS, how are the keyword and co-citation network graphic analyses?

From 2013 onwards, bibliometric analysis have been conducted regarding women's economic exploitation. According to the results of 379 studies found on the Web of Science database, it has been found that, the number of citations and publications between the years of 2013-2022 have shown a cumulative increase; 2020 being the year of highest number of publications and 2021 being the year of highest number of citations. It has been shown that studies on women's economic exploitation have mainly been conducted in fields such as: family studies, social studies, social sciences interdisciplinary studies and fields in economy; articles being the most popular publication type. Unites States of America, being on the top-list of countries where such studies were conducted, followed by United Kingdom and Australia. Among institutions, the list is as follows: Rutgers State University New Brunswick. University of London and University of California System. When searched as "Economic abuse of women", out of works analyzed, these are the authors making the biggest contributions: Postmus J.L., Stylianou A.M., and McMahon S. According to the co-occurrence map of the used keywords; results show that the most frequently used keywords in literature are: Domestic Violence, Intimate Partner Violence and Women.

When looked at the co-citation network, references associated with topic of women's economic exploitation is divided under five clusters. Regarding the studies related to the study of women's economic exploitation, a continuous increase is noted in these studies. Furthermore, when studies in literature are considered, it is striking to see that works are in higher frequency on women's economic exploitation in relation to topics such as domestic violence or husband violence. This indicates that it continues to be a global problem despite the important initiatives and policies carried out at national and international level. Having significant number of people from different parts of the world working in this area, is important especially in developing new policies and solving certain problems. It is crucial to keep the increase in these studies up-to-date; for the increase in awareness and for the enhancement of preventative actions to economic violence that is aimed at women in daily practices.

Within the study there are specific limitations. The Web of Science (WOS) database, which is one of the world's largest databases with a multi-disciplinary co-citation index, was used for the bibliometric analysis Regarding the subject of 'Economic exploitation of women' from the Web of Science (WOS), publications from the years 2013-2022 are covered and the data that is obtained, was accessed on 9/11/2022. In addition, area limitations are made in this study. Limitation to 9 fields are made in fields of social sciences, namely; family studies, social work, interdisciplinary social sciences, economics, social issues, business, behavioral sciences, management and business finance.